

led. Kort sagt är Gustaf Ericssons sagor från Åkers och Rekarne härader, för att citera utgivaren, ”en av de viktigaste sagosamlingar som har sammanbragts i vårt land”. Nu återfinns samlingen äntligen i tryckt form. *Sagor från Södermanland* rekommenderas varmt, både för forskare och för en intresserad allmänhet.

Fredrik Skott, Göteborg

A Swedish fieldtrip to the Outer Hebrides 1934. In memory of Sven T. Kjellberg and Olof Hasslöf. Sven T. Kjellberg, Olof Hasslöf, Alexander Fenton & Mark A. Mulhern (red.). NMS, Edinburgh 2012. 107 s., ill. ISBN 1-905267-65-7.

Den skotske etnologen Alexander Fenton sammanställde och redigerade boken *A Swedish fieldtrip to the Outer Hebrides 1934* kort före sin bortgång 2012. Den bygger på dagboksanteckningar och manuskript samt fotografier och teckningar gjorda av Sven T. Kjellberg och Olof Hasslöf under ett par sommarveckor 1934. Boken består av tre delar, en inledning av Fenton där han sätter in Kjellbergs och Hasslöfs fältarbete i en större kontext av dels skandinaviska etnologers utforskande av keltisk folkkultur, dels studiet av en specifik skotsk hustyp, ”blackhouse”. Den andra delen utgörs av Hasslöfs dagboksanteckningar och Kjellbergs manusutkast. I den tredje delen gör Fenton en jämförelse mellan en skildring av Hebriderna från 1845 och Kjellbergs och Hasslöfs material. Fentons redaktionella insats är således omfattande.

De båda svenska etnologerna (1934 var de båda verk-samma som museitjänstemän i Göteborg) gjorde sin resa till den avlägsna skotska ögruppen i syfte att fylla en lucka i kunskapen om fiskenäringen och kustkulturen kring Nordsjön. Med sig hem fick de en avsevärd kunskap om tillvaron för innevånarna på de karga öarna. Dokumentationsmaterialet i form av foton, teckningar och Olof Hasslöfs resedagbok förvaras i Göteborgs stadsmuseums arkiv. Den översatta resedagboken kompletteras med manusutkast av Kjellberg, som denne översatte och tillsände Fenton 1971.

Hasslöfs dagboksanteckningar präglas dels av subjektiva iakttagelser, dels av strävan efter en objektiv skildring av vad han och Kjellberg såg och upplevde. Här finns beskrivningar av husbyggnadstekniker och material, men varvat med utlåtanden om hur smut-sigt det kunde vara i ett kök parat med en skildring av

husmoderns älskvärda leende. Förekomst av lakan i sängarna i de mycket enkla och ålderdomliga bostads-husen, ”blackhouses”, har noterats, vilket tyder på att de båda resenärerna mottagits gästfritt och fått se samtliga utrymmen. De skriver också om den generositet och vänlighet de möttes av under sin färd, som till stora delar företogs på cykel. Både Kjellberg och Hasslöf var skolade som byggnadsdokumentatörer i fältarbeten på svensk landsbygd organiserade av Sigurd Erixon och fortsatte att arbeta enligt dennes metoder. Dock skildrar de i fotografier, teckningar och beskrivningar som finns i boken inte bara byggnadskonstruktioner och båttypen, utan i lika hög grad det arbete som förekom på Hebriderna 1934. Fårklippning, boskapsmarknader, hur man odlar potatis under torv, kök med en öppen härd på stampat jordgolv, vävning av den berömda Harris-tweedden – boken ger mängder av fascinerande inblickar i hur människor har lyckats försörja sig i en karg och motsträvig omgivning.

I sitt förord lovprisar Fenton kvaliteten på det fotografiska material som Kjellberg och Hasslöf hemförde från sin resa och arkiverade i Göteborgs stadsmuseums arkiv. Han menar att bilderna är ett avsevärt bidrag till regionens visuella historia. I boken finns ett stort antal av dessa bilder, högkvalitativt återgivna, liksom många av Kjellbergs fina teckningar. Man kan ifrågasätta den sepiaton som samtliga foton har fått i trycket, sannolikt i ett arkaiserande syfte. Troligen har inte originalfotografierna denna färgton och de borde reproducerats närmre sin ursprungliga karaktär. Men detta är en randanmärkning till en mycket ambitiös och kvalitativ utgåva av ett intresseväckande och vackert källmaterial.

Karin Gustavsson, Malmö

Uno Hedman & Gösta Nordén (red.): *Välkommen till bords. Uteätandets historia*. Carlsson Bokförlag, Stockholm 2011. 280 s., ill. ISBN 978-91-73314-93-0.

Restaurangbranschens historia är inget välutvecklat fält inom forskningen, särskilt inte i Sverige. Det finns flera orsaker till ämnets svaghet. En är branschens låga status. Att gå på krogen sågs av vissa som ett nöje, av andra som ett ofog, men någon kulturyttring av rang ansågs det inte vara. Branschen togs därför inte på riktigt allvar bland dess supportrar, och bland dess motståndare fanns sällan någon vilja att behandla den seriöst. En annan orsak är dess slutenhet gentemot omvärlden. För den som inte arbetade i branschen var det svårt att få inblick i den